משניות מבוארות

מסכת שבועות פרק ה

ח' ניסן

הָעֵדִים, אֵפִילּוּ נָתַן לוֹ הַרְשָׁאָה לִגְבּוֹת הַחוֹב, לֹא מְחַנֵּי, דִּיד עֶבֶד קְרֵי רַבּוֹ, וְאֵין קִנְיָן לְעֶבֶד בְּלֹא רַבּוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְשׁוֹתוֹ. **אוֹ שֶׁאִמַּר לְהֶן הַנִּתְבָּע, מִשֶּׁבַּע אֲנִי עֲלֵיכֶם שֶׁאֵם אַתֶּם יוֹדְעִים לִי עֵדוּת שֶׁתְּבוֹאוּ וְתַעִידוּהוּ, הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִים, עַד שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ מִפִּי הַתּוֹרָה.** דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא ה, א) "אִם לֹא יַגִּיד", בְּוֹי"ו וְאל"ף, לְמִדְרַשׁ אִם לֹא לְא יַגִּיד לְתוֹבֵעַ עַצְמוֹ אוֹ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ, הָא אִם לְאַחֵר לָא יַגִּיד. פְּטוּר, כָּל אוֹתוֹ שֶׁבּוּעוֹת בֵּין שִׁמְשָׁבוּעַ מְאֵלּוּ בֵּין שֶׁהוּשְׁבַּע מִפִּי אֲחֵרִים, צָרִיךְ הַזְּהָרַת הַשֵּׁם אוֹ בְּנוּיוֹ, וְגַם צָרִיךְ הַזְהָרַת לְשׁוֹן שְׁבוּעָה. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּאֵם מַזְהִיר לְשׁוֹן שְׁבוּעָה אֲפִילּוּ בְּלֹא הַזְּהָרַת הַשֵּׁם, חַיָּבִים. וּבְהַזְּהָרַת הַשֵּׁם אוֹ בְּכִנּוּיוֹ, גַּם בְּלֹא לְשׁוֹן שְׁבוּעָה חַיָּבִים.

יג) אָמַר **מַשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם**, אוֹ שֶׁאָמַר **מַצְוֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם** בְּשְׁבוּעָה, אוֹ **אוֹסְרֶכֶם אֲנִי בְּשְׁבוּעָה, הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין.** אֲבָל אִם נִשְׁבַּע **בְּשֵׁמַיִם וּבְאָרֶץ**, אֵף עַל פִּי שֶׁנִּפְטְרוּ לְמִי שֶׁבָּרֵאם, **הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִים**, שֶׁאֵינָהּ שְׁבוּעָה כְּלָל עַד שֶׁיַּזְכִּיר שֵׁם אוֹ כִּנּוּי. וְאִם נִשְׁבַּע **בְּאל"ף דל"ת, אוֹ בְּיו"ד ה"י, בְּשַׁדַּי, בְּצְבָאוֹת, בְּחַנּוּן וְרַחוּם, בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד, וּבְכָל הַכִּנּוּיִים, הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין.** וְכֵן **הַמְקַלֵּל בְּכָלָם**, שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם בְּכָל הַכִּנּוּיִים, **חַיָּב** סְקִילָה. **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר**. מִדְּכְתִיב (וַיִּקְרָא כד) "אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו" דִּמְיַתֵּר, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר (שם טז) "וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת". **וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין,** דְּסָבְרֵי שֶׁאֵין מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם **חַיָּב** סְקִילָה **אֶלָּא** כְּשֶׁיְּבָרֵךְ שֵׁם הַמְיֻחָד. דִּכְתִיב (שם) "בְּנֶקְבוֹ שֵׁם יוּמָת". אֲבָל אִם בֵּרַךְ אֶת הַכִּנּוּי, הוּא בְּאֲזָהָרָה, דִּכְתִיב (שמות כב, כז) "אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל" וּלְוֹקָה. וּבִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת מוֹדִים חֲכָמִים דְּחַיָּב עַל הַכִּנּוּיִים, דִּבְשְׁבוּעַת הָעֵדוּת (וַיִּקְרָא ה, א) "וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה". וְכָן **הַמְקַלֵּל אֲבִיו וְאִמּוֹ בְּכָלָן,** בְּכָל הַכִּנּוּיִים, **חַיָּב, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין** מִסְקִילָה עַד שֶׁיְּקַלֵּל בְּשֵׁם הַמְיֻחָד. אֲבָל **הַמְקַלֵּל עַצְמוֹ,** דִּכְתִיב (דברים ד, ט) "הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד", אוֹ **וְחֲבֵרוֹ,** דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא יט, יז) "לֹא תִקְלֵל חֵרֵשׁ" אֵפִילּוּ **חֵרֵשׁ** שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מַקְפִּיד, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵר אָדָם. **בְּכָלָן, בְּכָל הַכִּנּוּיִים. עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.** וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁקִּלְלַת אֲבִיו בִּכְנוּיֵי שֶׁלּוֹקֶה, וְלֹא מִפְטַר רַק מִסְקִילָה לְרַבָּנָן. אַךְ מִפְּטַר לְרַבָּנָן. אֲבָל אִם אָמַר לְעֵדִים **יְכַבֵּה אֱלֹהִים** אֶת הָעֵדִים, **וְכֵן יְכַבֶּה אֱלֹהִים,** אֵם לֹא תַּעִידוּנִי, וְהוּא מְקַבֵּל. **וְכֵן הָאִשָּׁה הַמְקַנֵּאת בְּאִישָׁהּ,** שֶׁאִם אָמַר **אֵל יַכֶּה.** אֱלֹהִים אֶת הַעִידוּנִי, דְּמִשְׁמַע דְּאֵם לֹא תַּעִידוּנִי יְכַבֶּה. אוֹ שֶׁאָמַר **וִיבָרְכָהּ** ה' אֵם תַּעִידוּנִי. אוֹ שֶׁאָמַר **וְיִיסֵּב** לָהּ אֱלֹהִים אֶת הַעִידוּנִי, בְּכָל אֵלּוּ **רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב.** דְּמִכְּלָל לְאו אֲתָיָא שׁוֹמֵעַ כֵּן. דְּאֵם לֹא תַּעִידוּנִי, יְקַלְלָהּ, וְהַיְנוּ קוֹל אָלָה. **וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.** דְּבְעִינָן קְרָא כְּדִכְתִיב (שם ה, א) "וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה" וְלֹא שֶׁמְּעָה בְּרָכָה, אֶלָּא נִשְׁמְעָה מְתוּכָּה קְלָלָה (תוי"ט בשם הר"ן).

פְּרֶק ה א) שבועת **הַפִּקָּדוֹן.** וְאֵינוֹ אֶצֶל חֲבֵרוֹ וְטָעוּן הַפִּקָּדוֹן קָרוּב לְזֶה שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ. **נוֹהֵגוֹת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים, וּבְרוּחוֹת וּבְקְרוּבִים,** שֶׁבְּעֵל הַפִּקָּדוֹן קָרוּב לְזֶה שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ.

ח' ניסן

וְאִם אָמַר **שְׁבוּעָה שֶׁאֵינוֹ לְךָ בְּיָדִי חִטִּין וּשְׂעוֹרִין וְכוּסְמִין, חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֵפִילּוּ אָמַר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכוּסְמָת, חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.** דָּמָה שֶׁאָמַר חִטָּה. מִין חִטָּה קָאָמַר, וְכֵן שְׂעוֹרָה וְכוּסְמָת, דִּכְתִיב (שמות ט, לב) "וְהַחִטָּה וְהַכֻּסֶּמֶת", וְרַבָּנָן פְּלִיגִי וְסָבְרִי חִטָּה אַחַת וּשְׂעוֹרָה אַחַת מִשְּׁמַע,

וְאִין בְּהֶם שָׁוָה פְּרוּטָה. **ד)** הָא'מוֹר לְאָחֵר **אֲנִסַּתְּ אִתִּי בַּתִּי, וְהוּא אוֹמֵר לֹא אֲנִסַּתִּי לְךָ פִּתְיָתִי.** אָמַר לוֹ **מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי, וְאָמְרָה אִמָּן, חַיָּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן עַל פִּי עַצְמוֹ.** כֵּיוָן דְּקַיְּיָם אוֹדֵי לֹא מְחַיֵּב, כִּי כָּפַר בָּם גַּם לֹא מְחַיֵּב. דְּקָא מְמוֹקֵי לֵיהּ. **אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן עַל פִּי עַצְמוֹ, מְשַׁלֵּם בְּשֶׁת וּתְפֵגָם עַל פִּי עַצְמוֹ.** וְאַפִּילּוּ הוּדָה מְשַׁלֵּם הַבּשֶׁת וְהַתְּפֵגָם. דְּפְלִיגִי רַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲכָמִים בְּסָבְרָא בְּמָה שֶׁבָּא לְבַקֵּשׁ, דַּחֲכָמִים אָמְרֵי דְּהוּא בָּא לְבַקֵּשׁ אֶבֶן שֵׁתִּיפָּם, דְּלָא שְׁבִיק אִינְשׁ דְּבָר שֶׁאֶפְשִׁיל אוֹדֵה יְהֵא חַיָּב, וְיָבוֹא לְבַקֵּשׁ דָּבָר שֶׁאֵם יוֹדֶה יִפָּטֵר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר, לֹא שְׁבִיק אִינְשׁ דְּבָר שֶׁדָּמֵיהּ קְצוּבִין, וְלֹא יִתְבַּע דָּבָר שֶׁאֵין דָּמָיו קְצוּבִין, דְּהָא לְבַקֵּשׁ חֲמָשִׁים כֶּסֶף. **ה)** הָא'מוֹר לְאָחֵר, **נִגְנַבְתָּ אֶת שׁוֹרִי, הוּא אוֹמֵר לֹא נִגְנַבְתִּי, אָמַר לוֹ מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמְרָה אִמָּן, חַיָּב.** דְּקָנֵי מְשַׁלֵּם אֵפִילּוּ בְּהוֹדָאָה, וְאִם אָמַר שֶׁאֵינִי **גְּנַבְתִּי, אֲבָל לֹא טָבַחְתִּי וְלֹא מָכַרְתִּי. פְּטוּר.** כֵּיוָן שֶׁלֹּא כָּפַר עַל הַגְּנֵבָה, רַק עַל הַטְּבִיחָה וְעַל הַמְּכִירָה, וְזֶה יְכוֹל אֵינוֹ חַיָּב קָרְבָּן אוֹ הַקֵּנֶס, כִּי אֵפִילּוּ כְּאוֹ עֵדִים שֶׁטָּבַח וּמָכַר. פְּטוּר. דְּאַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה אָמַר דְּתַמָּנָא לָא שְׁלִשָׁה וְאַרְבָּעָה. **וְכֵן אִם אָמַר הַמִּת שׁוֹרִי אֶת שׁוֹרִי, וְהוּא אוֹמֵר לֹא הַמִּת שׁוֹרִי אֶת שׁוֹרְךָ, אָמַר לוֹ מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי, וְאָמְרָה אִמָּן, חַיָּב.** דְּהָרֵי כָּפַר עַל הַקֶּרֶן. וּמַיְּירֵי בְּשׁוֹר הַמּוּעָד. אֲבָל אִם אָמַר **הַמִּת שׁוֹרִי אֶת עַבְדִּי, וְהוּא אוֹמֵר לֹא הַמִּת. מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמְרָה אִמָּן, פְּטוּר.** דְּשֶׁלֹּשׁוֹת שֶׁקֶל עֶבֶד קְנָסָא הוּא, דְּאֲפִילּוּ אֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא דִּינָר, מְשַׁלֵּם שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל. **אֲבָל הַכְּנוּיִים, בְּיָדִי אֵלּוּ לֹא טָבַחְתִּי בְּיָדִי אֵלּוּ לֹא שְׁחַטְתִּי בְּיָדִי אֵלּוּ לֹא עֲשִׂיתִי בְּךָ חַבּוּרָה, מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמְרָה אִמָּן, חַיָּב.** אֲמוּר לוֹ **הַמְּקַבֵּל אֶת שִׁנּוּי, אֵין וְסִימִיתִי אֶת עֵינִי, מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמְרָה אִמָּן, חַיָּב.** אֲמוּר לוֹ **הַמְּקַבֵּל אֶת שִׁנּוּי, אֵין וְסִימִיתִי אֶת עֵינִי, וְאַתָּה חַיָּב לְהוֹצִיאֵנִי לְחֵרוּת. וְאִם אוֹמֵר לֹא הַלְּפָתִי אוֹ וְלֹא סִימִיתִי, מְשַׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמְרָה אִמָּן, פְּטוּר.** דְּקָנְקָא הוּא שֶׁהָעֶבֶד יוֹצֵא לְחֵרוּת, בְּשִׁבְיל שֶׁקְּטָעָן לוֹ אֶחָד מְרַאשָׁיו אֵבָרִים שֶׁלּוֹ. **זֶה פְּרֶק ו** הַקְדָּמַת תּוֹפֶרֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה מִינֵי שְׁבוּעוֹת הֵן! שֶׁהבית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מְחַיְּבִים שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן, וְאוֹתוֹ הוּא לְשׁוֹן הַתּוֹרָה. שְׁבוּעַת הַמִּשְׁנָה. שְׁבוּעַת הַשְּׁמוּעָה הַמִּשְׁנָה הוּא כָּל שְׁבוּעוֹת שֶׁהִזְכַּרְנוּ דֹּ"ל מִזְּמַן הַמִּשְׁנָה. וְנִמְנוּ הַרְבֵּה מִהֶן (לְקַמָּן רֵישׁ פְּרֶק ז). וְשְׁבוּעוֹת שֶׁהִיו אֶת שְׁבוּעוֹת הַמִּשְׁנָה בְּזְמַן הָאַחֲרוֹנִים בְּזְמַן הָאַמּוֹרָאִים (כִּשְׁבוּעוֹת דף ט עמוד ב). בְּכָל כּוֹפֵר הַכֹּל. דְּמִדְּאוֹרַיְּתָא פְּטוּר שֶׁהָיָה, **וַחֲכָמִים** הִסְתְּיוֹתוּ אֶת עֵין הַדָּבָר, כְּדֵי לְהָפִיס גַּם דְּעַת שֶׁכְּנֶגְדּוֹ. דְּאִיּוּ עַל גַּב שֶׁנִּתְבַּעַב מְחַזֵּק, וְיֵשׁ לוֹ גַּם בּוֹ חִזְקָה דְּאֵין אָדָם מְעִיז לְכַפֵּר נֶגֶד מְלוּכָה שֶׁלּוֹ, אֵפִילּוּ הָכִי לְתוֹבֵעַ שֶׁיּוֹדֶה אֵינוֹ חַיָּב. וְאִם אֵינוֹ יָשׁ לוֹ גַּם בּוֹ חִזְקָה לוֹמַר שֶׁלּוֹ עָלָיו. וְהַחֵלוֹת בֵּין שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא לְשֹׁאֵר מִינֵי שְׁבוּעוֹת דְּרַבָּנָן, הֵן אַרְבָּעָה. (וּסִימָנָן הַמִּשְׁנָה): חָשׁוּד, מוּדִיעַ. שָׁם, פְּטוּר. אִם. חָשׁוּד, רָצָה לוֹמַר דְּבִשְׁבוּעוֹת דְּאוֹרַיְּתָא אִם הַתּוֹבֵעַ נוֹטֵעַ עֵנוּת וְדוּאי. אֲבָל אִם הַתּוֹבֵעַ נוֹטֵעַ עֵנוּת בְּשְׁבוּעוֹת הַשְּׁמוּעָה נוֹטֵל. אוֹ הָיָה הַחִשּׁוּד דְּרַבָּנָן, אִם הָיָה הַחִשּׁוּד לְשְׁבוּעָה נוֹטֵל. שֶׁבְּגַּבְּדוּ נִשְׁבַּע הַסֵּת וְנִפְטַר.

מסכת שבועות פרק ו

ח' ניסן

וְאִם הַחְשׁוּד שֶׁנִּתְחַיֵּב הַנִּתְבָּע לְנִמְרֵי (עיין חושן משפט צב:) מוּדִיעַ, רָצָה לוֹמַר בְּשְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא אִם לֹא רָצָה הַמְחַיֵּב בָּהּ לִשְׁבַּע אוֹתָהּ, מוּדִיעִין אֶת הַתּוֹבֵעַ לִנְכְסֵי נִתְבַּע לְהִשְׁתַּלֵּם מִהֶן. מִה שֶׁאֵין בְּשְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן. כָּל נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל לֹא יִטֹּל עַל שֶׁיִּשְׁבַּע. וְכָל נִשְׁבַּע וְנִפְטַר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁבַּע לֹא יִטֹּל. וְאַחֵר כָּךְ יְכוּהוּ מִכַּת מַרְדּוּת וְנִפְטַר. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִפִּילּוּ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. אִם תָּפַס וּמִמְּאֵן לִשְׁבַּע לֹא מִמְקַנֵּן מִנְיָה. וְדֵינוֹ כִּנְשִׁבַּע וְנִפְטַר הַנִּזְקָר לְעֵיל. ג) שם, רָצָה לוֹמַר בִּשְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁבַּע בְּשֵׁם אוֹ בְּכִנּוּי, שֶׁיֹּאמַר הֲרֵינִי נִשְׁבַּע בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אוֹ הֲרֵינִי נִשְׁבַּע בְּמִי שֶׁשָּׁמוֹ רְחוּם, חָנוּן, אוֹ כְּדוּמֶה מִהַכִּנּוּיִים. אוֹ שֶׁיֹּאמַר הִנֵּה אָרוּר לוֹ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם לְמִי שֶׁשָּׁמוֹ רְחוּם, חָנוּן, וְכִדּוּמֶה. אִם הוּא חַיָּב לְקַיֵּם כֹּלוֹ. אוֹ שֶׁיְּבַטְּאֶנּוּ בְּיוֹם הַבִּשּׁוּלוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְהוּא יַעֲנֶה אָמֵן, (וְנִהֲגוּ לְהַשְׁבִּיעַ בְּאָרוּר אֵלּוּ בְּלִשּׁוֹן הֲרֵינִי נִשְׁבַּע). מַה שֶּׁאֵין בְּשְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן מִנְיָן צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר הֲרֵינִי נִשְׁבַּע. אוֹ הֲרֵי הוּא אָרוּר שֶׁהֶעֱנִין לְזֶה וְכוּ'. ד) הַמּוֹדֶה בְּשְׁבוּעָה, רָצָה לוֹמַר בְּשְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא אִם הַמְחַיֵּב שְׁבוּעָה אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁבַּע. כְּגוֹן מוֹדֶה בְּמִקְצָת שֶׁהוֹתִבּוּעַ טָעֲנוּ מֵאָה, וְהוּא מוֹדֶה חֲמִשִּׁים, וְעַל חֲמִשִּׁים הַנִּשְׁאָרִים אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא אֲרוּר לוֹ, וְעֵין אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁבַּע. כְּגוֹן אוֹתָהּ שֶׁהִיחְבַּתּוּ תּוֹרָה לְמִי הַכִּפּוּרִים. אֲבָל אִם הַמְחַיֵּב שְׁבוּעָה אֵינוֹ יוֹדֵעַ, אֵין לוֹ הַכִּפּוּרִים הַשְּׁבוּעָה עַל הַכִּפּוּרִים. דְּהָרֵי טוֹעֵן עַל הַכִּפּוּרָה אֵינוֹ יוֹדֵעַ, אֵין לוֹ מִהַפִּכּוּן הַשְּׁבוּעָה עַל הַכִּפּוּרִים. רַק מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁבַּע מִשֶּׁלּוֹ, וְכֹמוֹ כָּל כָּל הַמְחַיֵּב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפֵּךְ הַשְּׁבוּעָה עַל שֶׁכְּנֶגְדּוֹ, לוֹמַר לִשְׁבַּע אוֹתוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יוֹדֵעַ אוֹ לָדִיחִי, נִשְׁבַּע אֵינוֹ יוֹדֵעַ. וּפְטוּר. (וְרַק בְּטוֹעֵן אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁל לְשֶׁלֶם. חוּשׁן מִשְׁפָּט ע"ה ס"ט). וְכֹמוֹ כִּי בְּכָל שְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן. מִצִּי לְמִיפַּר לְתוֹבֵעַ הַשְּׁבַע לוֹ! [חוץ מִנִּשְׁבַּע וְנוֹטֵל, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפֵּךְ הַשְּׁבוּעָה. לוֹמַר לְנִתְבַּע הַשְּׁבַע הַשְּׁבוּעָה הַזֹּאת. אֲבָל יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הַשְּׁבַע הַסֵּת וְהַפְּטֵר. מִיהוּ יוֹכֵל הַלָּה גַּם כֵּן לְהַפֵּךְ עָלָיו הַהֵסֶת. לוֹמַר הַשְּׁבַע אֹתָה הַסֵּת וְטֹל, וְשֶׁלֶּא יִרְצֶה הַתּוֹבֵעַ לִשְׁבַּע הַהֵסֶת. פְּטוּר לַנִּתְבָּע]. אֲמָנָם בָּזֶה שֵׁין שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא וְשְׁבוּעוֹת הַמִּשְׁנָה. דְּבִשְׁבוּעָה צָרִיךְ נִקִּיּוּת חֵפֶץ, שֶׁיְּנִיחַ יָדוֹ בְּשְׁבוּעָה עַל סֵפֶר תּוֹרָה (עיין סמ"ע פ"ז ס"ק לז). וְהָאִידָּנָא קִנּוּי מִצְוָה לְקַבֵּל שְׁבוּעוֹת אֵלּוּ בְּיָדוֹ בְּשְׁעַת שְׁבוּעָה (ש"ך ס"ז ס"ק מא). וְאִפִּילּוּ בְּדִרְעֵבָד בְּנִשְׁבַּע בְּלֹא חֵפֶץ לֹא מְהַנֵּי. מַה שֶּׁאֵין בְּשְׁבוּעוֹת הַמִּשְׁנָה. אִפִּילּוּ לְבַהְחִילָה סְגִי לִשְׁבַּע בְּלֹי נִטִּילַת חֵפֶץ (כָּל זֶה מִבֵּאר בְּחוּשֹׁן מִשְׁפָּט סִימָן קמז). אֲבָל כְּלָלָא דְּכָל מִינֵי שְׁבוּעוֹת. שֶׁאֵין מְשַׁבְּעִינָן שֵׁם שְׁבוּעָה אֶלָּא אִם כֵּן שֵׁאֵם יוֹדֵה הֵלָה יִתְחַיְּבוּ מָמוֹן. מַה שֶּׁאֵין בְּנִשְׁבַּעוּ שֶׁהִבְטַיחוּ לוֹ מַתָּנָה [מלרא"ז בטוען עַל גַּבְּיוֹ שֶׁהִבְטַיחוּ לוֹתֵן לוֹ בְּצִדְקָה. וְהוּא כּוֹפֵר, חַיָּב לְשַׁבֵּעַ]. אֲבָל אִם בְּרַב הַסֵּפֶד טוֹבַת הַנָּאָה, שֶׁאֵינָהּ מָמוֹן. כְּגוֹן שֶׁטּוֹעֵן שֵׁיּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ מְעוּת שֶׁל צְדָקָה שֶׁרוֹצֶה לְחַלֵּק לְעֲנִיִּים, וְזֶה מִשִּׁיב שֶׁכְּבָר הֶחְזִירוּ לְתוֹבֵעַ. כְּמוֹ כֵּן בְּטָעוּן קִנּוּם שֶׁהִיחְבַּתּוּ קְרָא. דְּדִינוֹ כְּשְׁבוּעוֹת פְּטוּר. לְכֵן לְשְׁבוּעָה כּוֹפֵר בְּכֹל. אֵין בְּכָל הַנִּזְקִין שֶׁיּאֵחֵז בְּשְׁבוּעָה כְּלָל [כָּל זֶה בְּסִימָן פז]. **א) שבועת הַדַּיָּנִין,** שֶׁהַדַּיָּנִים מִשְׁבִּיעִינָן. כְּגוֹן בְּמוֹדֶה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה, צָרִיךְ שֶׁלֹּא תְּהֵיהָ הַטַּעֲנָה פְּחוֹת מִשְּׁתֵּי מָנִים, שֶׁהוּא שֶׁלֹּא דִּינָר, **וְהַהוֹדָאָה** שֶׁמְּחַיֶּבֶת לִשְׁבַּע. **בְּשָׁוָה פְּרוּטָה.** וְאִם הַטַּעֲנָה הִיא שֶׁל פְּחוֹת מִשְּׁתֵּי כֶסֶף, אִם הַהוֹדָאָה הִיא פְּחוֹת מִשָּׁוָה פְּרוּטָה, אֵינוֹ חַיָּב שְׁבוּעָה מִדְּאוֹרַיְּתָא, אֶלָּא שְׁבוּעַת הַסֵּת. וְהַבְּהָלָה לְשְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְּתָא וְשְׁבוּעַת הַסֵּת. הַמְשַׁבֵּעַ צָרִיךְ לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ תְּפִלִּין שֶׁנִּשְׁבַּעַנּוּ, וְשְׁבוּעוֹת הַסֵּת, הַמְשַׁבֵּעַ אֵינוֹ מַחְזִיק בְּיָדוֹ חֵפֶצָא. אֶלָּא שֶׁהַנִّשְׁבָּע אוֹמֵר אוֹתוֹ בְּלִבּוֹ. **וְאִם אֵין הַהוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה, פְּטוּר.** וְאִם הַטַּעֲנָה הִיא זֶה, אֲמוּר לוֹ **שְׁתֵּי כֶסֶף לִי בְּיָדִי, אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא פְּרוּטָה, פְּטוּר.** דְּאֵין הוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה. הַדְּפוּסָה שֶׁל נִחְשַׁת, וְהוּא טָעֲנוּ כֶּסֶף, וְלִשְׁמוֹאֵל הָיוּ בְּטָעֲנוּ מִשְׁקָל שְׁתֵּי מִנִּים שֶׁל כֶּסֶף,

בְּמִי בְּמִי דִּין וְשֶׁלֹּא בְּמִפִּי בֵּית דִּין. אִם נִשְׁבַּע מִפִּי **עַצְמוֹ,** שֶׁהוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו, אוֹ שֶׁעָנָה אָמֵן אַחַר הַשְּׁבוּעָה, וְאַחַר כָּךְ חִסֵּר, בְּקִרְבָּן, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא ה, כא) "וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ" בְּכָל חֵטְא שֶׁתְּחַיֵּב לִי פִּקְדּוֹנִי, שֶׁהִשְׁבִּיעוּ בַּעַל הַחִפֵּץ, שֶׁאֲמוּר לוֹ מִשְּׁבוּעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם, אֲמוּר אֵין לְךָ בְּיָדִי כְּלוּם, וְלֹא עָנָה אָמֵן, אֵז **אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּכְפֹּר בּוֹ בְּמִי בְּמִי דִּין. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.** דְּלִיפְנֵין מִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת כְּדִלְעֵיל בְּפֶרֶק ד' מִשְּׁנָה א. כֵּיוָן שֶׁעִנְּקָה הַדִּין כְּתִיב רַק בְּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת, וְהָתָם כְּתִיב (שם א) "אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ" בְּמִקּוֹם שֶׁאֵלּוּ הָיָה מוֹגִיד. דְּלִיפְנֵין מִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת כְּתִיב "אִם לֹא יַגִּיד" בְּוֹי"ו וְאל"ף, לְמִדְרַשׁ אִם לֹא לְא יַגִּיד לְתוֹבֵעַ עַצְמוֹ אוֹ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ, הָא אִם לְאַחֵר לָא יַגִּיד. פְּטוּר, כָּל אוֹתוֹ שֶׁבּוּעוֹת בֵּין שִׁמְשָׁבוּעַ מִפִּי אֲחֵרִים, צָרִיךְ הַזְּהָרַת הַשֵּׁם אוֹ כִּנּוּיוֹ. וְגַם צָרִיךְ הַזְהָרַת לְשׁוֹן שְׁבוּעָה. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּאֵם מַזְהִיר לְשׁוֹן שְׁבוּעָה אֵפִילּוּ בְּלֹא הַזְּהָרַת הַשֵּׁם אוֹ בְּכִנּוּיוֹ, חַיָּבִים. וּבְהַזְּהָרַת הַשֵּׁם אוֹ בְּכִנּוּיוֹ, גַּם בְּלֹא לְשׁוֹן שְׁבוּעָה חַיָּבִים.

יג) אָמַר **מַשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם**, אוֹ שֶׁאָמַר **מַצְוֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם** בְּשְׁבוּעָה, אוֹ **אוֹסְרֶכֶם אֲנִי בְּשְׁבוּעָה, הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין.** אֲבָל אִם נִשְׁבַּע **בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ**, אֵף עַל פִּי שֶׁנִּפְטְרוּ לְמִי שֶׁבָּרֵאם, **הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִים**, שֶׁאֵינָהּ שְׁבוּעָה כְּלָל עַד שֶׁיַּזְכִּיר שֵׁם אוֹ כִּנּוּי. וְאִם נִשְׁבַּע **בְּאל"ף דל"ת, אוֹ בְּיו"ד ה"י, בְּשַׁדַּי, בְּצְבָאוֹת, בְּחַנּוּן וְרַחוּם, בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד, וּבְכָל הַכִּנּוּיִים, הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין.** וְכֵן **הַמְקַלֵּל בְּכָלָם**, שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם בְּכָל הַכִּנּוּיִים, **חַיָּב** סְקִילָה. **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר**. מִדְּכְתִיב (וַיִּקְרָא כד) "אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו" דִּמְיַתֵּר, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר (שם טז) "וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת". **וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין,** דְּסָבְרֵי שֶׁאֵין מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם **חַיָּב** סְקִילָה **אֶלָּא** כְּשֶׁיְּבָרֵךְ שֵׁם הַמְיֻחָד. דִּכְתִיב (שם) "בְּנֶקְבוֹ שֵׁם יוּמָת". אֲבָל אִם בֵּרַךְ אֶת הַכִּנּוּי, הוּא בְּאֲזָהָרָה, דִּכְתִיב (שמות כב, כז) "אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל" וּלְוֹקֶה. וּבִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת מוֹדִים חֲכָמִים דְּחַיָּב עַל הַכִּנּוּיִים, דִּבְשְׁבוּעַת הָעֵדוּת (וַיִּקְרָא ה, א) "וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה". וְכָן **הַמְקַלֵּל אֲבִיו וְאִמּוֹ בְּכָלָן,** בְּכָל הַכִּנּוּיִים, **חַיָּב, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין** מִסְקִילָה עַד שֶׁיְּקַלֵּל בְּשֵׁם הַמְיֻחָד. אֲבָל **הַמְקַלֵּל עַצְמוֹ,** דִּכְתִיב (דברים ד, ט) "הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד", אוֹ **וְחֲבֵרוֹ,** דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא יט, יז) "לֹא תִקְלֵל חֵרֵשׁ" אֵפִילּוּ **חֵרֵשׁ** שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מַקְפִּיד, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵר אָדָם. **בְּכָלָן, בְּכָל הַכִּנּוּיִים. עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.** וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁקִּלְלַת אֲבִיו בִּכְנוּיֵי שֶׁלּוֹקֶה, וְלֹא מִפְטַר רַק מִסְקִילָה לְרַבָּנָן. אַךְ מִפְּטַר לְרַבָּנָן. אֲבָל אִם אָמַר לְעֵדִים **יְכַבֵּה אֱלֹהִים** אֶת הָעֵדִים, **וְכֵן יְכַבֶּה אֱלֹהִים,** אֵם לֹא תַּעִידוּנִי, וְהוּא מְקַבֵּל. **וְכֵן הָאִשָּׁה הַמְקַנֵּאת ב